

СУДЯТЬ ПРОМОВУ РУЗВЕЛТА ЯК ВИБОРЧУ

ВАШИНГТОН. — Голоси про промову президента Рузвелта до спільного засідання обох конгресу, що її він виголосив минулої п'ятниці, годяться тільки в одному, а саме в тому, що її прихильники й противники вважають цю промову відкриттям виборчої кампанії за уряд президента на наступні 4 роки.

Це заставляє республіканських провідників поспішити з відповіддю. Деякі республіканці, як конгресмен Гемилтон Фиш та президент республіканського комітету Флечер, відповідали відразу на радіо. Наступного дня з відповіддю виступив бувший президент Гувер.

Демократичні лідери обмежуються до заяв, що противників програми Рузвелта нема багато.

ХОЧУТЬ ЩЕ ГОСТРИШОЇ НЕВТРАЛЬНОСТІ.

ВАШИНГТОН. — Новий проект про неутральність Америки у війні, що його подано вже в конгресі в порозумінні з урядом, не вдовольняє крайніх противників війни, і вони внесли інший проект, що сильно загострює постанови про неутральність.

Цей проект внесли у сенаті сенатори Най і Кларк, а в палаті послів конгресмен Мейверік з Техасу. Цей проект постановляє, що ніхто не сміє возити амуніції в краї, що беруть участь в війні. Американські кораблі мають обзідити воєнні судми, інакше підприємства заплатять гривню 100,000 доларів, а винновні особи будуть засуджені на 10 років в'язниці.

БРАЗИЛІЯ ОБУРЕНА НА ФІНАНСУВАННЯ ПОВСТАННЯ СОВЕТАМИ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Супроти цього, що советський уряд вніс до Ліги Націй протест проти звання Уругваєм дипломатичний зносин з Росією, бразилійські газети й уряд закидають советському уряду та заявляють свою готовність доказати, що недавнє повстання в Бразилії й Уругваї були фінансовані советським торговельним представником.

ІРАН ВІДКЛИКУЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА.

ВАШИНГТОН. — Іранський уряд повідомив американський заграничний уряд, що він відкликає зі становища представника іранського уряду Джафара Хана Джаляля, котрий недавно, пійманий американською поліцією за скору їзду автом в однім місті в Меріленді, зчинив таку бучу, що поліція закула його в кайдани.

Іранський посыл протестував проти задержання його авта на тій основі, що він є послом. Американський заграничний уряд мусів потім перепрошувати посла й Іран за образи, а поліція, що наложив на посла кайдани, зтратив посаду.

Своїм поступком Іран тепер перепрошує американський уряд за згонистів посла. Поліція думає прийняти назад відправленого поліція.

АМЕРИКАНСЬКІ ІТАЛІЙЦІ ПОМАГАЮТЬ ІТАЛІ.

БЕЙОН (Нью Джерзі). — У салі римо-католицької італійської парохії відбулося вчорішнє доручення італійському уряду золотих річей, дарованих американськими італійцями цієї парохії на воєнні цілі.

В імені парохії дарунок передав парох о. М. Мерколіно. Дарунок в імені італійського уряду передали італійський консул у Нью Йорку. Люди дарували перстені, ланцюжки, годинники й інші золоті прикраси. Разом даровано 7 фунтів золота.

СТРАЙК МОРЯКІВ.

САН ФРАНЦИСКО. — Через страйк моряків не виїхав звідси в дорогу до Нью Йорку пасажирський корабель Пенсилвенія.

Пасажирів, що мали їхати на цім кораблі, покищо розміщено по готелях.

ДІТИ Й ФІЛЬМОВІ ТЕАТРИ.

НЬО ЙОРК. — Посадник міста Ля Гвардія радить стейтовій легіслатурі ухвалити закон, що дозволяє дітям понижче 16 літ життя ходити до фільмових театрів без родичів, якщо театр подбає за охорону для цих дітей з боку вправних доглядачок.

ЧИ ФАРМЕРСТВО ПОПЛАЧУЄ?

НЬО БРОНСВИК (Нью Джерзі). — Ален Г. Волер, професор рільничої господарки в стейтовій колегії рільництва при університеті Ротгерса, обчислює, що в 1935-тім році приходи фармерів у цьому стейті вносили 78 мільонів доларів, тоді як у 1934-тім було лише 72 мільони.

У стейті управляли у 1935-тім році разом коло 2,000 акрів більше ніж у 1934, а пересічна вартість ярини з акру виносила в 1935-тім році 105 доларів, тоді як у 1934 було 101 доларів.

ВИПАДОК, ЧИ ЗЛОЧИННА РУКА?

Поліційний уряд в Елмайра, Нью Йорк, розслідує вибух у домі „Елмайра Сейвінгс Бенк“ та починає підозрівати, що вибух не був чистим випадком. Поліція попросила нью-йорських поліційних знавців бомб, щоб вони розслідили, чи тут не було бомбового замаху. Шкоду обчислюють на 120,000 доларів.

АВТОР УБИВ НА СЦЕНІ СВОГО ТОВАРИША.

В Бішофсгафне (Зальцбург) в будинку Католицького Союзу йшла вистава народної пєси „Авантурник“. Актор, що згідно зі змістом пєси мав убити „авантурника“, в запалі гри чи з причини фатального збігу обставин пробив кинджалом товариша, який грав головну роллю. В першій хвилі і публиці і акторів здавалося, що сцену відіграно з незвичайною силою. Щойно по кількох хвилинах виявилася трагічна правда. Спричинник мимовільного злочину втік.

ОСУШУВАННЯ БАГОН НА ПОДІЛЛІ.

Фонд праці призначив 100,000 злотих на осушення багон у долині Серету, на регуляцію Тимковецького потоку і на регуляційні праці на Полтві в перемішлянському повіті. Регуляція Тимковецького потоку має бути переведена впровадження найближчих років коштом 365,000 зл. Урегулюється потоки на просторі 32 км., щоб таким чином уможливити осушення 3,000 гектарів забagnених ґрунтів. Осушення долини Серету ропочалося в 1934 році. До кінця 1935 року видатки на осушення долини Серету виносили понад 100,000 зл. Покищо осушено коло 50 гектарів під Тернополем, що спричинить значну поправу гігієнічних умовин у цьому місті. Регуляцію Полтви переведено вже на просторі кількох кілометрів. Крім цього воевідський уряд переводить регуляцію Язінецького потоку в камінецьким повіті.

ЖУРНАЛ МОДИ ДЛЯ МУРИНОК.

Перший у світі журнал моди для муринок вийшов у Найроби в Африці. Редакторка молода муринка, є тої думки, що мода для чорних елегантот повинна бути в дечому відмінніша від жіночої моди в Європі. Передовсім паризькі моделі треба дуже упрощувати. Коли бліда, анемічна англійка дійсно потребує яскравих та сорокатих кольорів, то чорна, повна темпераменту муринка якраз навпаки: виглядає найкраще в мягких, благородних красках одежі. Журнал цей мав великий успіх, коли судити на основі того, що перші числа прямо розхопили.

Замітне в тім журналі ще й те, що чорна редакторка застановляється теж над питанням відповідної одежі для муринок. На її думку, чорві елегантки повинні закинути циліндри і парасолі, бо ношення їх тільки осмішує чорних в очах європейців.

ЖЕРТВИ БУРІ.

В переїзді через озеро Інашіро в північній Японії 19 робітників заскочила нагальна буря. Вітер перевернув човен і всі робітники згнули.

СПРОБА НАСИЛЬНО ЗАХОПИТИ ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВУ.

21-го листопада м. р. у храмовий день св. архистратига Михайла в селі Старий Збеграж місцеві латинники під проводом стшельців, якими командували Фрида і Канас, вдерлися до місцевої церкви і співами „Боже, цює Польске“ і „Єще Польска не згінела“ не допустили до відправи Служби Божої. Вони принесли зі собою кошички з харчами. Мали намір залізшитись у церкву довшє (40 днів), щоб узяти її в своє виключне посідання і перемінити її на костел (в селі є греко-кат. душ коло 160, латинників около 600 і всі вони говорять вдома по українськи). Поліція, яка появилася в селі після інтервенції пароха, о. Я. Богатюка, в старостві, виперла напасників з церкви і переслухала 10 з них (нікого не арештувала).

Бешкети в церкві тревали цілий день. Не було змоги відправити ні Службу Божу, ні вечерню.

„ДЖЕНТОРИ“ ДОБИВАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

Юнія „дженторів“ (сторожів) в Нью Йорку предложила власникам 10,000 апартаментових домів, готелів, департаментових крамниць та канцелярських будинків догаання підвищити робітничу заплату з днем 31-го січня. Як власники не згодяться на догаання, юнія викликує цих робітників на страйк з днем 1-го лютого.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

Вночі з дня 29. на 30. листопада вибухла пожежа в громаді Соїана, біля Устрик. Впродовж 3 годин згоріло 27 хат з господарськими будинками. Шкоди, спричинені пожежею, нараховують на 60 тисяч злотих. Причиною пожежі була кепська будова комина в одній з хат.

ЗАЧАДИЛИСЯ ПІДЧАС ВІДПРАВИ.

У протестантським храмі в Тегернал (Бразилія) підчас відправи нагло впап пастор біля престолу. Зараз опісля впало 120 осіб. У храмі лежали запаморочені люди і відкрили цілу довілку. Залягровано поліцію, прибігли лікарі і ствердили, що люди зачалися чадом, що виходив з печі, яка огрівала храм.

КЛЯКА.

Заплатені оплескувачі — це справжня змора великих театрів, але боротьба з ними незвичайно важка. Адміністраційний директор Віденської Опери оповів про їх організацію. Клякери зручно розсажені між публікою й не можна заборонити їм плескати, поки долони сплунуть. Очевидно, вони плещуть тільки тим, що заплатили. Тільки солідарний виступ усіх артистів проти кляки міг би допомогти. Але такий солідарний бойкот провести неможливо. От напередодні великого виступу якоїсь артистки приходять до неї шеф кляки й ставлять ультимат: якщо вона не заплатить, тоді такий пан не може ручатися, чи виставу не зіпсує якась неприємна несподіванка, прим. свист, оклики „досить!“ і т. п. Артистка знає, що такі несподіванки можливі. Вона з важким серцем починає відраховувати гостеві гроші.

ДВА СМЕРТНІ ПРИСУДИ В СОВЕТАХ.

Військовий суд советської армії на Далекому Сході засудив у Хабаровську на смерть через розстріл двох штигунів, Сорокіна і Бабіна. Оба вони дісталися на советську територію з доручення військової місці одної з держав. Советські власти арештували їх у пригранничній смузі 9. червня м. р. При арештованих нібито знайшли фальшиві документи, зброю, стрихніну і велику скількість пропагандивної літератури.

МОДЕРНА ТЕХНІКА І ПРАДАВНЯ ЗАЗДРИСТЬ.

Нині тільки в музеях можна оглядати середньовічні пєся невинності. Сучасна техніка прийшла й заздрисним з допомогою. Преса принесла вістку про несподівану смерть одного з заздрисних. Таємниця його смерти ще не розкрити; розсліди виявили тільки деякі таємниці його життя.

Він так боявся невірності своєї жінки, що не пускав її на крок самої з хати. Колиж сам мусів виходити, замикав двері. А щоби й вікно не дало жінці нагоди самовільно вийти, він забезпечував його дротами, сполученими з електричними проводами світла. Раз вийшло коротке зіпняття й пожежа. Бідну заперту жінку ледви вратувала сусідка. Але чоловік не подавався й дальше беріг свого скарбу.

Одного дня знайшов його мертвим за містом. Підзор упав на жінку, бо все місто знало, як терпить вона через заздого мужа. Її переслухали, але вона виказала своє алібі. В той час вона сама була у сусідки. Здивований слідчий суддя спитав, яким чином вона вийшла з хати, коли муж її в'язнив. Жінка, бороячися, виявила таємницю: любчик дав їй гумові рукавиці й вона наважилася розкляти небезпечні дроти на вікні... Раз тільки не вдалося. Тоді саме була пожежа.

Так то найновіша техніка є на послугах заздрости й кохання.

ЗАМІСЦЬ КАБАНА ВБИВ ЖІНКУ.

Господар у Полянці (Закарпаття), Михайло Калабішка, обгородив перед дикими свиньми дрогоном бараболою і на дріт натягнув сховану рушницю, щоб та на дика вистрілила. Вагітна Гафія Багіда хотіла собі скоротити дорогу і переходила через загороду. Рушниця вистрілила і Гафія в лінійні наслідком рани сконала. За спричинену смерть з небажальности засудили Калабішку на 4 місяці.

НАЩАДКИ ЛЮТРА.

Згуртовані в окремому товаристві нащадки творця німецької реформації, Мартина Лютра, зголосолися на першому зїзді перед 10 роками в числі 485 осіб. Тепер є їх коло 1,000. Частина їх живе в Голляндії, голландській Індії і Злучених Державах Америки.

БОЖЕВІЛЬНИЙ УБИВ 16 ОСІБ.

У східній Індії, в окрузі Вест Ломбок, один з туземців у приступі божевілья вбив жінку і двоє дітей, підпалив власний дім, а потім з ножем у руді віб на вулицю. Заки вдалося його обезсилити, вбив 13 осіб, а 3 тяжко зранив.

ОБВИНУВАЧУЄ ЧЕХІВ, ЩО ПОПИРАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ

ВАРШАВА (Польща). — Польська телеграфічна агенція подає, що прокуратор Желенський, домагаючися кари смерті для трьох підсудних у варшавським процесі, накинувся не тільки на Литву, за її, як він казав, допомогу українським терористам, але обвинувачував за тесаме ще й Чехословаччину. Казав, що чеський уряд мусів про те знати, що головні члени Проводу ОУН перебували довгий час на чехословацькій території та видавали там свій орган. Тимсамим він є теж відповідальний за акцію українських терористів, а в дальшій конквенції й за вбивство польського міністра Перацького.

ЗНОВУ ЗАЧІПАЄ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — Прокуратор Желенський дійшов у своїх висновках до того, що вбивство міністра Перацького зааранжувала українська революційна верхівка, що живе за границею на те, щоб мати притоку збирати між американськими українцями долари і наповнити ними „пусті кишені Коновальця“!

НА УКРАЇНІ ПІД СОВЕТАМИ ТЕЖ СМЕРТНІ ПРИСУДИ.

КИЇВ. — Воєний суд виницької округи засудив на кару смерті через розстріл за терористичні акти підсудних Аксенчука і Степака, а багато інших осіб, обвинувачених в участі в терористичній акції, засуджено на довший термін тюрми.

В ПОЛЬЩІ ВИКРАДАЮТЬ ДАЛІ ДОЛЯРИ З ЛИСТІВ.

КРАКІВ (Польща). — Арештовано в Північній листиноша, що отвирав листи, які надходили з Америки, і витягав з них долари.

ПІДЛАБУЗНЮЮТЬСЯ ДО ШВЕДІВ.

ВАРШАВА. — Польський Червоний Хрест вислав до Стокгольму телеграму, в якій висказав своє співчуття з того приводу, що італійські летуни в Етіопії бомбардували шведську санітарну станцію.

ЯК ЖИДИ СОБИ ВЗАІМНО ПОМАГАЮТЬ.

ЛОНДОН. — До жидів у Злучених Державах придуть незабаром три англійські жидівські потентати, а то сер Герберт Семюел, бувший Високий Комісар для Палестини, вайкавнт Берстер, президент величезного нафтового концерну „Шел“, і Саймон Маркс, власник „данцюхових склепів“. Радитимуть над тим, як допомогти виємігрувати жидам з Німеччини та як вплинути на німецький уряд, щоб дав жидам хоч сякі-такі полєкші.

ІТАЛІЯ ВІДЧУВАЄ САНКЦІ.

РИМ. — Не дається закрити того, що Італія багато терпить через санкції. Нічне життя майже не існує. Вечором усюди пусто. Люди зачинають журитися, що то далі буде. Воєнна „дієта“ дається багатьом добре в знаки. Через те слідно негодування.

ДОЧКА МЕК ДОНЕЛДА ЯК ВЛАСНИЦЯ РЕСТОРАНУ.

ЛОНДОН. — Найвизначніші політичні особистости прямо завалили ресторан, отворений на провінції особою, яка довгий час була другою дамою по англійській королеві. Є нею панна Ішбел Мек Донелд, дочка бувшого довголітнього прем'єра Ремезя Мек Донелда, що була за час урядування свого батька господинею в домі під ч. 10 Давнінґ стріт, себто в домі, де урядував і приймав прем'єр. Тепер вона купила ресторан, у яким сама заряджує, обслуговує і т. п. На отворенні не стало місця для визначних гостей, між якими був і американський амбасадор з жінкою. Панна Ішбел радо всіх видала, застелювала столи, забирала з них склянки і начиння та виконувала іншу подібну роботу. При кінці поздоровила всіх гостей, а вони випили тост на її здоровля і поводження.

ІТАЛІЙЦІ ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Етіопський комунікат подає, що італійські летуни взяли до безпощадного бомбардування етіопських осель і війська. Наслідком цього є в останніх часах стільки жертв, головно в цивільних, що годі їх навіть обчислити.

ЩО ЖУРИТЬ ФРАНЦІЮ.

ПАРИЖ. — Паризька преса розбирає дуже широко промову президента Рузвелта, виголошену при відкритті конгресу. Найбільше її лякає те, що Франція не дуже то може вжити числити на американську поміч на випадок війни з Німеччиною. Кажуть, що це неутральне становище Америки доведе до тіснішого союзу між Соведами і Францією. А спричинить це страх перед Німеччиною.

РАДИТЬ ЗАГЛЯДАТИ БІЛЬШЕ ДО БІБЛЮТЕК.

ЛОНДОН. — Герберт Морісон радить молодим послам, що ввійшли до британського парламенту, щоб не йшли слідами своїх попередників і не сиділи в ресторани при пиві, а більше заглядали до книжок у бібліотеках. Бо досі так було, що послы набирали духа до промов радше сидючи при склянці пива, ніж над книжками.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1883

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЄВА ПРОМОВА

З нагоди відкриття нової сесії конгресу Злучених Держав президент краю виступає перед загальним зібранням сенаторів і конгресменів з промовою, в котрій він висказує погляди виконного уряду про законодавчі потреби краю. Це в дечому нагадує так звані престольні промови, які виголошують монархи конституційних держав до парламенту. В Америці така промова має багато більше значіння, бо американська конституція спирається на повний розділ між законодавчою й адміністративною частиною уряду. Інавгураційна промова це один з рідких мостів, по яких можуть зноситися зі собою конгрес і адміністрація.

Промова, яку виголосив президент Рузвельт при нагоді відкриття 74-тої сесії конгресу, важна ще й з кількох інших причин. Цього року мають відбутися вибори президента, і тому промова в конгресі це вже немовби частина виборчої кампанії. Накінець край переходить тепер кризи й промова має велике внутрішнє значіння, як висказ поглядів уряду на політику краю в тяжку хвилину.

Президент, видно, не побоявся порушувати важні й основні питання американської політики. Що він про них не думав би, він сказав свої погляди виразно, різко й маркантно. Можна з його поглядами не погодитися, але не можемо сказати, що ми його поглядів не знаємо.

Передовсім Рузвельт звернувся до справи міжнародної політики. Сказав виразно, що Америка має подумати про те, чи вона хоче вмішуватися в нову світову війну. До такої війни можуть легко довести ті держави, що правляться авторитарними способами, бо, на погляд президента, авторитарні уряди мусять вести агресивну політику, а народи в них позбавлені можності сказати своє слово проти війни. Американський уряд виходив із заложення, що світові треба мира, і тому він працював до мирного полагоджування державних спорів та піддержував демократичні встанови в світі як гарантію мира.

Неменше різко звернувся президент Рузвельт проти авторитарів у внутрішніх справах Держав, очевидно, господарських авторитарів, себто тих багатіїв, що мають у господарстві краю вирішувальний вплив. Як довго в Америці не було виглядів на закінчення кризи, ці авторитари Америки просили уряду допомоги; а як появилися перші признаки кінця кризи, вони звернулися проти уряду, щоби не попустили нічого зі своїх прав і впливів та економічних прав на користь народу.

У цей спосіб промова президента Рузвельта зверталася властиво проти авторитарії як виниці міжнародних воєн та себелюбною господарської політики, що збагачує вже й так багатих коштом хача. Президент сказав американцям виразно: як хочете жити мирно й у добробуті, то бережіть свої свободи, а приборкуйте владу та впливи авторитарії в краю й по цілому світі.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВИДКІВ.

(З львівського часопису "Українські Вісти").

(25)

Щодо свого наміру виступити з ОУН і щодо опінії про шкідливість діяльності цієї організації свідок вяснює, що не повинен був того говорити перед судом. Як український політичний в'язень, це він уважає своєю внутрішньою справою.

На запит прок. Желенського свідок говорить про "грисп", який отримав. Це були дві картки, писані олівцем, доброброю українською мовою. Свідок отримав це крізь вікно 19 січня 1935. Зміст "гриспу" був такий:

"Престіж і інтереси організації вимагають виявити тих людей, що признались до приналежності до ОУН, як тих, з якими Ти контактувався. А саме: маеш подати як організаційного референта Малуцу, а Бандеру як того, від якого Ти діставав прикази. Щоб відтяжати особу, яку Ти обтяжив у липні як ідеологічного референта, маеш подати особу Янова, що й так сидить у Березі Картузькій; крім того — Стецька, а це з уваги на те, що коли подаси дві особи, то можна їх буде підчас розпрати уневажнити".

Свідок знімає далі, що Янова подав відразу, Стецька залишив собі на пізніше. Далі — на підставі "гриспу" — має признастися до участі в засіданнях Краєвої Екзекутиви в червні, коли то обговорювано шкільну акцію, і в липні, коли йшло про партизанку. В картці було подане, щоб якнайбільше старався обтяжити Янова й Стецька, бо тим способом легше буде їх виратувати.

Було сказано, що свідок здивується, що дістав такого листа, однак — писав вевідомий — вяснення прийде пізніше.

На запит прокуратора подає Макарушка, що такого вяснення взагалі не отримав. Сам переконався, що цього роду поступовання не на місці. На закінчення того "гриспу" поданий був націоналістичний привіт і пригадка про відсвяткування українського свята.

Свідок не може вяснити того, чому знімав іще про

інші речі, про які не було в "грисп" згадки, прим. про розбіжність думок, про приваєність Шухевича.

На запит, чи свідок був членом Екзекутиви, свідок відповідає, що правдоподібно був, однак на засідання не ходив. Не пригадує собі, чи по виході якогось в'язня з тюрми ведено слідство в справі злочинних свідком зізнань.

Далі вяснює Макарушка, що в ту пору, коли дістав "грисп", був в упадочнім настрою, мав підвищену температуру і не застановлявся над тим, що робить. Складаючи далі зізнання, мусів витягати зі свого поступку консеквенції. Його арештовано 14 червня, а в депресію, попав у листопаді.

Прокуратор питає Макарушку, чи підтримує декларацію, якою осудив діяльність ОУН, а яку зложив 6 тижнів після арештування, т. з. на 5 чи 4 місяці перед упадком духа.

Макарушка відповів, що тієї заяви не підтримує і не хоче в тій справі висказуватися. Тепер цю заяву відкинує. При цьому Макарушка додає, що від 14. серпня є на спільній келії і там довідався про деякі подробиці, які спонукали його змінити погляд. Говорили йому про приміювання до в'язнів загострюючого режиму.

На домагання подати назви тих співв'язнів, свідок зпочатку отягається, врешті називає Равлика й Дмитерка. Після розмови з ними свідок переконався, що цього "гриспу" не писала українська рука. Лист підписано: "Провід українських політичних в'язнів".

Коли свідок побачив у в'язниці кілька осіб, що їх подав у слідстві, зголосив готовість відкликати зізнання. Обтяжив цілу низку осіб тому, що вони самі признались до вини. Своє прохання зголосив уже після закінчення слідства й тому його досі не переслухували.

На далішні запити прокуратора свідок вяснює, що в зізнаннях не вжив назви "зелені кадри" і про ті "кадри" ді-

знався щойно в слідстві. Що грозить членам організації за т. зв. "васили" товаришів — не знає.

Далі стверджує, що побачення у в'язниці мав постійно. Почерк "гриспу" свідкові не відомий.

ЗАПИТИ ОБОРОНЦІВ.

На запит д-ра Ганкевича свідок вяснює, що підчас відвідин у в'язниці постійно перебував тюремний дозорець.

На далішні питання вяснює, що протистишкільної акції ОУН — подає Макарушка — ніколи не провадила розвідки в користь чужих держав. Ця розвідка була виключно для цілей організації.

На запит д-ра Павенцького свідок заявив, що підсудну Зарицьку мало знає і на території ОУН не зустрічав її.

На цьому заряджено обидову перерву.

По перерві забрав голос прок. Желенський. Він вніс, щоб суд перелас відпис зізнань Макарушки до прокуратора, бо свідок — сказав — говорив неправду, а крім цього зробив закиди, яких не можна оставити без відповіді.

Суд постановив переслати акти зізнань Макарушки до прокуратури у Львові.

2, ЧИ 15 РАЗІВ КАРАНА?

Свідок Броніслава Коціньська відсиджує кару в Бригідках за крадіж. Зізнає на обставину таку, мовляв: чула розмову між Зарицькою й Чорною. В тій розмові сказала, — як знімає свідок — що переправдила вбійника міністра через границю. Про цю розмову повідомила Коціньська начальника в'язниці. Іншим разом говорила Зарицька до ключника, що їй закидають співучаст в убивстві міністра.

На запит оборони Коціньська відповідає, що сидить за крадіж, що була тільки раз кара. Свідок свого часу хотіла покінчити самогубством. Не було випадку, щоб свідок намагалася підпалити келію.

Суд віддав внесок д-ра Павенцького про відчитання з актів справи зголошення, де є зміст розмови Зарицької з Чорною.

Далі віддав суд внесок д-ра Горбового, щоб свідок передав українською мовою розмову, що її вела Зарицька з Чорною.

На внесок прок. Желенського суд стверджує, що протокол переслухання підсудної Зарицької з 27. січня 1915 підписали два поліційні функціонари, м. інш. шпид. Хімяк, і що на протокол є дата 27-го счня, год. 10 рано.

Далі стверджує суд, що 13. лютого сконфронтовано Зарицьку з 6-ма особами, які її не пізнали.

Д-р Павенцький вносить відчитати дані, що стосують минувшини Коціньської, як теж просить переслухати ключника, з яким Зарицька нібито вела розмову, про яку згадувала Коціньська.

Суд відчитує картку каральності Коціньської, з якої

виходить, що свідок був двічі караний за крадіж, а відкинув внесок щодо переслухання ключника і щодо провірки львівських актів Коціньської (бо — як ствердив д-р Павенцький — Коціньська була карана 15 разів).

Опісля стає перед судом свідок Чорна, що відсиджує кару в Бригідках. Свідок не хоче зізнавати по польськи і суд накладає на неї 200 зл. гривини з заміною на 10 днів арешту, після чого Чорну відпроваджують зі салі.

Свідок Олена Чайківська.

Свідка спроваджують з арешту, вона куди попала в четвер за відмову складати зізнання по польськи. Тепер Чайківська знімає польською мовою і потверджує вповні зізнання, зложені в слідстві. Зпоміж підсудних знає Гнатківську й Підгайного. Гнатківську пізнала 23. червня 1934 в Дандігу, як Солецьку. Познакомив їх Андрій Федина. Він говорив, що Гнатківська прийхала на студії. Згорлякевича знає; його називали "дуйком".

Суд знімає зі свідка наложу кару арешту.

Свідок Роман Шухевич, абсолютний львівський політехнік, в'язень львівських Бригідок, не знімає по польськи, тому суд накладає на нього 200 зл. гривини з заміною на 10 днів арешту і заряджує відчитати йому зізнання в слідстві.

З зізнань Шухевича виходить, що в червні 1934 р., після арештовання у Львові і в Кракові, зустрівся з Малою. Той подав, що мусить вислати когось до Варшави, щоб остерегти людей, які там перебувають.

Свідок заперечив, буцімто був членом Краєвої Екзекутиви ОУН і брав участь у нараді в справі протишкільної акції, хоч — як знімає — особисто є прихильником такої акції. Про підготову замаху нічого не знав. Лебедя знав тільки з обличчя.

Олександр Пашкевич теж сидить у слідчій в'язниці у Львові. Це теж абсолютний політехнік. Він теж відмовляється зізнавати по польськи і його суд покарав за те гривною на 200 зл. з заміною на 10 днів арешту.

Суд відчитує його зізнання, з яких виходить, що Пашкевич признався до приналежності до ОУН. Був підреферентом розвідки. Членом Краєвої Екзекутиви не був, з Бандерою не мав ніяких звязків. У відношенні до членів ОУН приміювано вразі конечности найвищий вимір, то є кару смерті, яку затверджувала Краєва Екзекутива.

Свідок Осип Машак.

І його покарав суд гривною 200 зл. з заміною на 10 днів арешту.

Суд відчитує його зізнання, зложені в слідстві. Виходить, що свідок знав Ст. Долинського, але чи до ОУН він належав — не знає. З підсудних знає Лебедя, Мигаля, Качмарського, Бандеру, Рака і Зарицьку.

ЗІЗНАННЯ ДАЛЬШИХ СВИДКІВ.

Свідок Марія Бєрова — це управителька нічлігового заступу при вул. Вольській. Зізнає, що 12. червня 1934 р. зголосився до захисту згоданий Ольшанський. Згодивши нічліг, вийшов і вернувся ввечером, легітимувався документом тотожності, який видав львівський магістрат, і залишив у свідка 57 зл., годинник і тежку. Оповідав, що приївав оглянути Варшаву. Був середнього росту, кремезний, легко похилений, темно-золотисте волосся, зачесане догори; м'ясисті губи. Мав сіро-бронзовий одяг у краткі і довгі сподні. В дні вбивства міністра рано залишив плац і капелюх у везного Жолондка, але пізніше вернувся і забрав ці речі. Суд показує їй плац. Свідок каже, що цей плац подібний до плаща, який свідок бачила останнього дня в Ольшанського. Капелюх Ольшанського видавався свідкові тоді темніший, може тому, що бачила його в темній кімнаті. Ольшанський оповідав, що є добрим пливачком і здобув нагороду у змаганнях. Виглядав на застрашеного, був скритий і мовчавий.

Бєрова зізнала, що очі Ольшанського мали несамовитий вигляд.

Д-р Ганкевич: Чи свідок говорить про несамовитий вигляд очей Ольшанського на підставі пізніших вражін, чи теж відразу це запримітила?

Свідок: Його очі відразу видалися мені трагічні. Рухи мав опановані, наче автоматичні.

З чотирьох фотографій Мацейка свідок тільки на одній фотографії пізнає Ольшанського.

На питання оборони свідок вяснює, що щодо Ольшанського мала якесь лихе прочуття. Остерігала його навіть, щоби не купався у Вислі. Мала вражіння, що Ольшанський хоче їй щось доручити, або про щось запитати. Що було в течії, не знає, бо навіть не дочувалася її. На вішалі бачила кілька капелюхів. Капелюх, про який думала, що є Ольшанського, мав волос, наче повстаний. Але цей капелюх мав теж належати до іншої особи.

По короткій перерві предсідник ствердив, що підсудний Бандера дійсно просив, щоби примістити його в одиничній келії.

(Далі буде).

У СТРЕЛЕЦЬКИХ РОВАХ

(Різдвяна пригода французького старшини).

На Святий Вечір 1870 року мав я службу в стрілецьких ровах.

Облога Парижа, яку супроводили різні терпіння, тяглася дуже довго.

У мой четі були самі паризькі добровольці, відважні хлопці, однак недовставало їм військової дисципліни.

Ніч була дуже морозна, однак чарівна.

Ясні зорі любо мерехтіли на небозводі, сніг іскрився. Місяць зазирає у пруський табір, у якому лише подеколи пронеслося:

— Вер да? (Хто там?) — при чому чуті було дзенькіт зброї, а і наша французька стежа перекликалася час до часу:

— Ко вів?

Кілька хвилин перед північю станув переді мною молодий гвардієць, дуже інтелігентний з вигляду, та звернувся до мене з просьбою, яка зачудувала мене в таку хвилину.

Поздоровив мене та сказав ввічливо:

— Пане капітане, чи не дозволите мені на кілька хвилин покинути стійку?

Я спитав строго:

— Що це за дивовижна думка прийшла вам до голови?

Зараз вертайтесь на ваше становище! Гадаєте, що й мені не знамо? Потерпіть трохи, зараз розітріє нас гаряча пальба крісів і гармат.

Однак не уступився, раз ураз салютував і знову сказав:

— Пане капітане, це лише на кілька хвилин, а вірте мені, що нітрохи не пожалуєте, коли сповните мое скромне бажання...

— А хай вас! Кажіть, хто ви, та що вас гонить звідсіля!

— Хто я... — На це сказав своє назвище, добре відоме у співацьких колах. — Це, що я тепер хочу зробити, буде великою тайною лише кілька хвилин.

— Дайте мені, прошу вас, спокій, не завдавайте мені клопоту в цей грізний час.

Юнак усміхнувся:

— Пане капітане, бачу, що ви ще не розумієте мене. Я хочу тепер підійти до пруських становичів, тому ще раз просив би вас, щоб ви звільнили мене на яких дві хвилини...

Його таємний голос і рухи зацікавили мене.

Я вквітці згодився на його просьбу, однак напимнув його, щоб надармо не платив головною.

Його таємний голос і рухи зацікавили мене.

Було коло півночі, як цей юнак вибрався до пруських ровів.

Я виразно чув на морозному снігу його кроки. Нараз зупинився та вклонився воякам, що були по тому боці, й почав могутнім голосом коляду:

„Міні, кретіян, сес ль ер солелень

У ль го Де десенді жиск' а ну..."

(Хвилина, християни, святочна, коли Богочоловік зійшов на землю до нас...)

Цю пісню таким милим голосом відспівав, що ми, парижани, хоч уже закаменіли наші серця на війні, плакали із невисловленого зворушення.

Та і німці не осталися довшні.

І вони думками подинули до своїх хат, де їх діти крутяться довкола ялинки та кричать і плещуть у рученята із невинних радощів.

У їх ровах не чути було ні найменшого поруху зброї; святочна тишина царила кілька хвилин над усім полем бою.

Вкінці наш юнак вклонився німцям і без найменшого жаху вернувся між своїх.

Поздоровив мене по військовому та усміхнувся лагідно:

— Пане капітане, ось я щасливо вернувся. Чи може жалуете, що я так зробив?

Я вже хотів відповісти йому, як перед нашими ровами з'явився кремезний німецький артилерист.

Станув на яких п'ять кроків від наших станович, вклонився та заспівав коляду в німецькій мові.

Так серед злочинних ворогів своїх, як вже довго стріляли на німців, співав безбоязно пісню вдячності та живої віри у Божого Сина, що тому вісімнадцять століть зійшов на землю, щоби принести нещасним людям любов і спасення.

Я зараз дав приказ, що до того вояка ніхто не сміє стріляти.

Як скінчив співати, зайтогнував іще одну улюблену колядку, а німецькі вояки, що були в стрілецьких ровах, і собі стали співати. Наші французькі вояки співали французьку колядку.

Була то зворушлива хвилина, коли такі завзяті вороги злучилися божественними нитками згоди й любови.

За кілька хвилин знову встали кулі над нашими і їх головами...

— Ти була п'ять літ заручена? І воно тобі не наприкрилося?

— З одним нареченим було мені наприкрилося, та з симпатичним нареченим то було дуже цікаво.

Мусій Степанчук.

СЛАВА ВО ВИШНИХ БОГУ.

В бідну стаєнку у Вифлеємі Вдарила світла небесна сила: „ХРИСТОС РОДИВСЯ!" зоря звістила. Родяться в людях сили надземні; Що розбивають мурі тюремні; Родиться віра у перемогу. Слава во Вишних Богу!

Ангели з неба „МИР ВСІМ!" співають. Ох, скільки в пісні цій тайн чудесних! Скільки містерій божих, небесних! Усі спасення в Христі шукають, Нові надії в душах плекають, Будять у серцях життя обнову. Слава во Вишних Богу!

І в наші села на Україні Глянула нині Зірка Різдвяна. Хоч там неволя, муки й кайдани, Зірка приносить дива предивні.

Спомини будить старі, старинні: Про щастя й долю й волю часову. Слава во Вишних Богу!

Дарма, що кров там ллється невинна, Дарма, що кривд в нас у щерт без міри, Ворог не вбе в нас в Роджество віри, Як і не вбів він Христа в Дитині. Ірод наш марно минеться, згине, Ми жити будем знову і знову. Слава во Вишних Богу!

Бо в нас зі сходу Зірка сіяє, Що освітляє життя всі віки; Хоч одвіч наших там крові ріки, Зірка ці жертви світлом вмиває І до нових нас благословляє, Світить побіди ясну дорогу. Слава во Вишних Богу!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЛЕГКО ПОДРАЖНЕНИИ.

Дня 3-го січня писав під таким наголовком „Нью Йорк Таймс“: „Републіканські лідери у Вашингтоні, як видно, держать себе в стані надзвичайного напруження. Вони обурюються навіть тоді, як їх ніхто не думає ображати. Вони готові видати з себе в один мент, або ще й скорше, крики болю або протесту проти страшних способів і пустих штук“...

Того самого дня до „Свободи“ пише один читач: „В першій числі „Свободи“ за 1936 на першій стороні, 3-та колона, „Сходи не видержали 20 дівчат“. Панове: Се вже є крайна наруга з української мови і крайна підлота того, що таке лшше! 20 гірльсів!!! Тьфу на Вас! Лев Посацький“.

ЩО ТАКЕ „ГІРЛЬСИ“.

Згадана тут новинка перебрана з одної старокраєвої газети. У ній це й було написано: 20 гірльсів.

Що таке „гірльси“, не тяжко догадатися зі змісту новинки. Не тяжко догадатися навіть такому, що англійської мови не знає. Людині, що знає по англійськи, це не повинно робити найменшої труднощі.

Під „гірльсами“, видно, розуміють дівчата в дешевім театрі, що танцюють, співають, але часом і іншу роботу сповняють (нпр. обслуговують у ресторани). Можна би сказати „дівчата“, але в нас дівчата все незамужні, а не, як в англійській мові, де син і про матір скаже, що вона гарна „гірл“. Можна би сказати „танечниця“, але танки в них не все одинока й головна робота.

Від якось часу в краю позаведено на взір американський чи англійський салі для танку, де кожний може піти собі потанцювати, не ждучи балю чи вечерниці. З цєю новиною, як звичайно, пішли й англійські слова. Ожте такі салі для танків називають „дансінгами“, а дівчата, що там танцюють, „гірльсам“. Галасливу американська музика називають „джез“, а то часто й „ліц“, бо так німі вимовляють слово „джез“.

ЯК ЦЕ НАЗВАТИ?

Дуже можливо, що й „дансінг“, і „джез“, і „гірль“ чи „гірльса“ буде різати вухо, як слова, що з українською мовою не годяться. Тому, як ці слова справді не годяться зі звуками української мови, то такі слова можна би назвати немилозвучними, а їх заведення — занецишування мови.

Наш дописувач називає це крайною наругою з української мови. Це крепкі слова: не тільки наруга, та ще крайна наруга. Не тільки насмішка, та ще така, що поза неї не можна вже піти.

ДЕ ТУТ ПІДЛОТА?

Під підлотою звичайно розуміємо поважну, недостачу характеру, через яку людина не бачить, наприклад, засад чести, пристойності, за які йде в даній справі. Що вже треба розуміти під „крайною підлотою“, це вже хіба лишити уяві читачів.

Чи справді є тут крайна підлота вжити слово „гірльси“? Як це підлота, то як це назвати, коли українець буде підлазуватися полякам або москалям, або як хлопень зведе дівчину, а потім розголошує сам, що вона нечесна?

ДЕ НЕ ТРЕБА ПЛЮВАТИ.

А щодо спльовування, то можна би ще дивуватися, якби не було ні „крайної наруги“, ні „крайної підлоти“. По нарузі й підлоті, та ще крайних, можна спльоватися всього.

Чому люди плюють, про це вчені знайшли дуже цікаві речі, і колись ми про це нашою спльовуючому читачеві розкажемо. Покищо тільки пригада-

емо: не плюйте, паце, проти вітру, бо вам у лице впаде.

ЯК ТРЕБА КРИТИКУВАТИ?

Сподіваюся, що ніхто з того не робить висновку, що ми не повинні критикувати того, що пишеться в газеті, а сцещально не повинні критикувати мови.

Кожний нарід, що дбає за розвій мови, критикує мову письменників і газетарів. І критика не може ображати робітника пера.

Але це має бути критика. Якби дописувач був сказав: „Панове, ви вжили в числі... слова „гірльси“. Я думаю, що зайво його вживати, бо ми маємо своє слово. І не вичує воно по українськи, бо в нас нема слів з визвуком на „рльси“. І так далі, в такім самім тоні.

Чи було би це зле? Правда, там не було би ні „наруги“, ні „підлоти“, ні „тьфу“, але чи без таких слів нема мови? Навіть як „гірльси“ когось дуже подразнили, чи треба аж тих слів вживати, щоб висказати свої думки й почування?

ЧИ В НАС ТАКЕ НЕМОЖЛИВЕ?

Ось у січневім зошиті поважного американського місячника Скрибнера йде дебата за мову, спеціально за походження слова „сондей“, що, як відомо, означає в певній спосіб проготоване морозиво. Звідки взялося це слово? З чого воно походить? Коли його завели? Чи добре воно? Такі й тим подібні питання порушують дописувачі в своїх листах до редакції. Погляди часто розбіжні. Дехто не годиться з редактором, дехто відкидає думку, висунену якимсь визначним американським мовознавцем.

Одначе ніде не вжито ніякого грубого вислову. Ніхто не називає вживання невідповідного на його думку слова підлотою й не видно, щоби хтось плював на якесь писання, вже не казати про плювання на тих, що пишуть.

Так воно робиться в американців. Чи не добрий це звичай?

А як так, то чи не можна би ждати від нас подібного поведіння? Чи не можна домогтися від українця пристойного поведіння в ділах і словах? Кажуть наші вороги, що ми на це не здібні. Чи справді воно так є, як кажуть вороги? Я думаю, що можна поводитися пристойно. Навіть без великого труду.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Студентки влаштували українську виставу.

Чотири українські студентки, Марія Шуст, Олександра Ликтей, Розалія Олексин і Марія Маринюк, влаштували в Гонтерс Каледж у Бронксі виставу українського народнього мистецтва. Вистава мала тривати тільки один день, та на домагання вчителок і студенток її продовжено ще на один день. Вже те вказує, що зразки української культури припали американцям до вподоби.

На виставі були ті речі, які були і на виставі в Шікаго, а які визичив тепер студенткам Союз Українок Америки. Були теж різні предмети народнього мистецтва, дані на виставу приватними людьми.

Марія Шуст дала відчити про давню і теперішню історію України, як теж пояснювали різні українські звичаї й обичаї. Розалія Олексин співала українські пісні та показувала різні українські танки.

Треба признати, що ті чотири українські студентки виявилися зі свого завдання дуже добре і зробили добру й культурну роботу.

ГАРДФОРД, КОНН.

Большевики агітують за „загальний зізд“.

Як певно по інших громадах так і в нас улаштували московські прислужники 29-го грудня „робітничі“ віче, на якім виступав якийсь Рибак з Нью Йорку. Нас кілька пішли на те віче, щоби вбити на мі-

сці новий большевицький Блахман, себто ідти змагання „створити один робітничий фронт“. Річ ясна, що ті московські агенти дістали приказ з Москви, що їм треба виказати якусь роботу і ввійти в середину української робітничої маси — між нарід. От вони і пробують дістатися між люди, висунувши клич „одного фронту“.

Гром. Петро, Драляк відповів агентам Москви, що в Америці нарід є об'єднаний і має навіть організацію „Об'єднання Українських Організацій в Америці“, яка веде довгі літа народню роботу і є провідом для українських, національно думуючих робітників.

Гром. Володимир Стефанів підкреслив, що це московські наймити розбивають український фронт, бо вони навіть розбивають робітничі маніфестації, які поведено в Америці як протест проти советського винищування України голодом.

На те московський служака відповів, що вони є проти таких протестів, бо Україні добре живеться під Советами.

Звертаю увагу нашого громадянства на ті нові большевицькі „трики“. Вони підходять до нас дуже хитро. Страшенно виступають остро проти Польщі. Бють її навіть за варшавський суд. Спекулюють отже на наших сентименті. Тільки ні словом не говорять проти Москви і поневолення України Советами. Тому гонім тих агентів на сто чортів від себе.

Петро Драляк.

ШКАГО, ІЛЛ.

Симфонічна оркестра відіграє „Мазелу“.

Думаю, що добре пригадати місцевим українцям, що в четвер, дня 9. січня, Шікаговська Симфонічна Оркестра відіграє на своїм концерту в Оркестра Гол симфонічну поему „Мазелу“, скомпонувану славним композитором Францом Лістом. Як відомо, Ліст прочитав поему „Мазелу“ написану славним французьким письменником Віктором Гіго, і під вражінням цієї поеми написав свою симфонію, в якій схопив цей переказ, де Мазела летить степами, привязаний до коня. Тої симфонічної поеми не грано в Шікаго від 1910 р. Іван Барабаш.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Іван Волошин, довголітній член У. Н. Союзу, зістав убитий автомобілем, вертаючися з відвідин своїх знайомих.

Покійний був членом Тов. „Мир“, від. 324 У. Н. Союзу. Похорон відбувається в середу, дня 8. січня, з дому жалоби 3029 N. 26th ST., PHILADELPHIA, PA.

Просимо членів узяти участь у похороні. Уряд Тов. „Мир“, від. 324.

Евген Гельтай.

ДУМКИ ПРО ЯЛИНКУ

(У біленькій дитячій кімнаті в ліжечках перешіптуються 6-літня Катруся та 5-літня Марійка. Десята година вечору. Вони вже давно повинні були опати, про що говорить скручена ляпка. Та вони ще не сплять і в свіжій місяця, що впливається кризь вікно, ведуть балачку про ялинку).

Катруся: Скільки ще маю тобі говорити, що в суботу Святий Вечір? Коли я що говорю, то воно правда.

Марійка: Не роби такого галасу; зараз прийде татко й буде на нас сварити!

Катруся: Я не боюся татка! Я не слухаю тата!

Марійка: Коли не слухати-меш тата, то нині вночі прийде Ісусик і забере ялинку з балькону.

Катруся: Хто тобі таке говорив?

Марійка: Татко говорив. А таткові сказав це Ісусик.

Катруся: А то добре! Деж то тато говорив з Ісусиком?

Марійка: В каварні. Ісусик що вечора заходить до каварні та говорить з татком. Татко каже йому, чи ми були чемні, чи ні.

Катруся: То неправда. Тато говорить неправду.

Марійка: Татко ніколи не говорить неправди.

Катруся: Тато говорить неправду. Тато все говорить неправду. На св. Миколая також говорив неправду, бо сказав, що то святий Миколай поклав цукорки нам у черевки, а тимчасом покладав це няню. Я бачила. Тато навіть поцілував за це няню, бо він думав, що ми вже спимо. Тато все цілує няню.

Марійка: То неправда! Він цілує мамусю!

Катруся: Мамусю також цілує. Та коли мамусі нема дома, то не може цілувати мамусі. Тоді мусить цілувати няню. На те тут і няня, щоби була в нас тут, як мама виїде з хати.

Марійка: А няня також казала, що Ісусик забере ялинку з балькону, як ми будемо нечемні.

Катруся: Няня також говорить неправду. Ісусик не забере ялинки. Ялинка буде на бальконі до суботи, а потім її приберуть.

Марійка: Та лише тоді, як ми будемо чемні.

Катруся: Всеодно, чи будемо чемні чи ні. На св. Миколая ми були нечемні, а такі дістали все. Тепер також дістанемо все.

Марійка: Лише як будемо чемні. Ісусик сидить там на

бальконі серед гильок-ялинки та бачить, чи ми чемні.

Катруся: То неправда, бо на бальконі студено й там ніхто не сидить. Ти може гадаєш, що в одному місті є лише однісенька ялинка. На сусідньому бальконі є також ялинка, то там також сидить Ісусик? А на багатьох інших ялинках може теж сидить?

Марійка: Я не знаю...

Катруся: Бо ти дурна. Ісусик зовсім не турбується ялинкою.

Марійка: Ти також говориш неправду. То Ісусик приніс ялинку... Татко казав...

Катруся: Татко говорить неправду. То кухарка принісла ялинку з бавару, де купує мясо.

Марійка: Як ти можеш бути такою брехункою?

Катруся: Я не брехунка. Всі в хаті брехунки, лише я ні! Мамуся також говорить неправду.

Марійка: Мамуся не говорить неправди.

Катруся: А такі говорять неправду. Бо казала, що Наталячю приніс св. Миколай, а тимчасом її принісла така товстелезна жінка в валізі!

Марійка: Мамуся не говорить неправди.

Катруся: Тихо! Коли я кажу! Ти нічого і нічого не знаєш, бо ти ще дуже маленька. Тай навщо я говорю з тобою? Я і так уже не люблю тебе!

Марійка (мовчить).

Катруся (по хвилині): Я те-

КОЛЯДА.

(На нуту „На Рождество Христа“).

На Рождество Христа люди веселі, Тільки на Україні сумують нині,
2. Бо Іроди там панують, Різдва Христа не вшанують,
На місце поклонів людей мордують.

Один Ірод людей голодом морить, Других на Соловки на муки гонить,
2. Інших знов ставить під стіни Чрезвичайка на розстріли,
Тим страшним тортурам нема там міри!

А той другий Ірод то ще завершив: Десятки невинних на смерть засудив,
2. Тисячі людей в неволі, Ждуть своєї тої долі

Примиж Пилаті, у темній тюрмі. Просим Тебе Христе, глянь на Україну,
Пішли свого Духа в тую руїну,
2. Щоб наш нарід ізєднався, З Іродами розпрощався
Й віддав Тобі славу, славу на віки.

А ми, українці, прапор наш держім, Славу Запорозжя всі гордо несім,
2. Врага з хати проганяймо, „Позір!“ разом заспіваймо,
Слава Україні, на віки слава!

М. Риза.

МОЛИТОВНИКИ

які можна набути в книгарні „СВОБОДИ“

ВІНОЧОК в білій мавчуковій оправі з образом по середині. (Цей молитовник є малого формату для дітей)	\$ 80
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ в гарній чорній полотноній оправі	1.25
АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в гарній чорній полотноній оправі	1.25
АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ в білій мавчуковій оправі з образом по середині 1.50	
ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ в чорній штирній оправі	1.35
БОГ РАДОСТЬ МОЯ, сторін 606, в гарній м'якій чорній оправі	2.00
БОГ РАДОСТЬ МОЯ, сторін 606, в білій мавчуковій оправі з образом по середині	2.50

Замовлення разом з належністю слати на адресу:
"СВОБОДА"
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЧУДЕСНІ ДІТИ

Один з найпопулярніших імпресаріїв довоєнного часу, Теодор Пльовіц, оповідає про т. зв. „чудесні діти“ в ділянці музики такі:

Один приятель оповідав мені раз про рибацького хлопчину, що висиджував ночами на морському березі, надслухуючи мельодій, що їх виспівували морські русалки. Потім перейшов він зі своєю скрипкою цілий світ, чаруючи всіх русалчиним мельодіями. У пригадав собі що легендарно зустрівся в Берліні з девятилітнім скрипаком-віртуозом Артуром Арґевічем, що його я відтам заангажував до Лондону. Але в Лондоні не пощастило моїй „чудесній дитині“. Було це в 1894 р. Славу безконкурентного віртуоза здобув тоді в Лондоні Губерман. Бувають чудесні діти на світі. Майже кожна більша родина має в себе такий скарб. Але ці вимкові створіння бувають такими геніями тільки в очах своїх найближчих. Навіть ті діти, що виростають понад пересічність, дуже рідко оправдують привязувану до них сподівання. Кореспондент „Ляйпцигер А. М. Ц.“ оповідає, що в 1792 р. більше як половина концертуючих віртуозів не мала більше як 14 літ життя. Майже всі ті ракети, що зразу здавалися блискучими зорями, відразу потухли в сумерках котроїсь оркестри чи музичної школи.

Славний скрипак Франц Клементі вже як дитина викликав велике захоплення й осмилітим хлопцем ставав до конкурентній за Гайднівський докторат музики з десятилітнім скрипаком Бриджтвером. Але згодом показали всі уєнні наслідки його скороспілості.

До мистців, що вже дитими зворушували світ, належав і Моцарт, але він то олатив свою скороспілість не тільки недугою нервів, але й передчасною смертю. Тільки Бетовенові це не зашкодило, що він уже 11-літнім хлопцем відбув концертове турне по Європі. Славу своєї „чудесності“ в дитинстві зберегли теж до старости літ Паганіні та Ліст.

Позатим „чудесність“ дітей дуже рідко йде впарі з їх дальшим розвитком і тому краще вже піджемо на те, щоб нова зоря мистців сходила на небосклони поволі, ніж має вона блиснути й згаснути, як метеор.

Катруся: Я кажу, що вона говорить неправду. А я все знаю. Свічечки на ялинці зазвичай мама, а не Ісусик, бо Ісусик в небі тай не має сірників.

Марійка: Ісусик засвічує. Дідуньо казав.

Катруся: Дідуньо також говорить неправду. Дідуньо говорить найбільше неправди: він оповідає самі смішні речі, з яких ні словечко, не є правдиве. Всі говорять неправду. Лиш один-одинокий чоловік не говорить неправди.

Марійка: Хто не говорить неправди?

Катруся (ніжно): Шіпман! Шіпман не говорить неправди...

Марійка (на-пів сонно): Шіпман...

Батько (входить нараз, сердито): Незносні дитиська! Ви все ще не спите?

Обі дівчинки (дріжать): Та-гусю!...

Батько: Зразі іду до каварні та скажу Ісусикові, щоби забрав ялинку з балькону... (Сердито примикає двері).

Марійка (розплакується).

Катруся (енергійно, переконуючо, підбадьорює): Не плач, Марійко... Направду, тато йде лише грати в карти!...

Обі дівчинки затягають ковдри аж на голову та за п'ять хвилин сплять твердо й смачно.

Дм. Словітський. СВЯТИЙ ВЕЧІР 1919 РОКУ.

Зійшла ясна зоря, Понад Львовом сіяє, Ми в ровах стрілецьких, Бій іде, не втихає.

В мододечих руках Тріщать кріси сталеві, Гурр тай гурр все гремлять Там гармати спіжеві.

Львів в долині бластить, Наш прапор повіває, Луна вогнем горить, Аж до неба сягає.

Стрільці жваві в ровах, Там лиш сміхи і жарти: Ім байдужий всім страх, Насміхаються з смерті.

Стрільць жаху не мав, Смерть іграшка стрільцеві! І вороги тремлять Під червоні заграви.

Гей, щоб буря знялась, Щоб ми знову там стали, Ми би ворогам знов Коляду заспівали...

Коляду з гострих куль, З свеченими мечами, Мив почислялись знов З клятими ворогами.

Гей, щоб буря знялась! Під огненні заграви, Ми бажаємо волі, Ми бажаємо слави!

Що там вдома сидіти І проклинати долю, Як ми можем здобути В борні Україні волю.

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ“ Карась на дворі султана.

Старий край переживає велику культурну сензацію. У Станіславові відбулася тисячна вистава славної оперетки С. Артемовського п. н. „Запорожець за Дунаєм“, у новій музичній обробці д-ра Ст. Людкевича.

Ревеліцією цієї вистави є те, що до давньої цілоти додано нову дію, якої текст написав Роман Купчинський, а музику скомпонував д-р Станіслав Людкевич.

Змістом цієї дії є побут героя оперетки, Карася, на дворі турецького султана.

Оперетку виставляють спільними заходами: Українська Театральна Кооператива і Товариство Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові.

З цієї нагоди, репортер „Українських Вістей“ мав інтерв'ю з композитором, д-ром С. Людкевичем, і з рад. О. Дрималиком, головою кооперативи Український Театр.

Д-р Людкевич з великим піетизмом працював над зладженням цієї дії та інструментальною цілою оперетки. До цієї праці спонукала його свідомість, що ця найкраща українська оперетка має сильно занецінену й занедбану інстру-

ментацию. З другого боку тематика своїми вдяними мотивами сама просто напрошувалася до обробітки.

В посіданню д-ра Людкевича є два примірники фортепіанових витягів „Запорожця“, але обидва є кешські й правдоподібно ні один з них не є точно подібний до оригіналу.

В дотеперішньому „Запорожці“ чогось браку. Брак саме дії, що представляла побут Карася на дворі султана. Дотеперішній „Запорожець“ мав властиво дві дії. Інценізатори оперетки, щоб продовжити псу павзово, ділили першу дію на дві частини. В цей спосіб повстала неправильна версія „Запорожця“ на 3 дії.

Ціла інструментация була сильно занецінена й некомплетна.

Д-р Людкевич вже від кількох років працював і прибирав матеріали до нової інструментации „Запорожця“, щоб видати її для якнайширшого вжитку наших професійних театрів і аматорських гуртків. Та аж тепер, коли Р. Купчинський написав текст 3-тої дії, д-р Людкевич викінчив цілковито свою музичну працю й віддав її режисерові й диригентові до підготовки.

Оперетку ставить відомий оперовий режисер п. Улуханів, що під теперішню пору є директором опери в Білгороді й недавно приїхав до Львова. П. Улуханів є бувшим режисером московської, київської і львівської опери. Його постановка „Фавста“ у Львові була свого роду сензацією.

Поодинокі ролі обсаджені найкращими українськими силами.

В головних ролях виступають: Одарка — Марія Сокіл, Оксана — Ольга Лецькова, Андрій — Михайло Голінський, Карась — Іван Романовський, султан — Р. Пешкевич, еунух — Балтарович. На диригента вистави запрошено п. А. Рудницького. Хори прилучували д-р І. Охримович.

Нові костюми, стилізовані на старих зразках, були окремою ревеліцією вечора.

В часі вистави продавали разом із програмкою спеціальну видану Театральною Кооперативою ілюстровану розвідку про С. Артемовського та його „Запорожця за Дунаєм“, пера д-ра Зиновія Лиська.

Імпрезу дотвортять у більших провінціональних осередках, з премієровою обсадою.

Ця небуденна подія повинна викликати широкий відгомін як серед львівської публіки так і в цілому краю.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАїнського НАРОДНОГО СОЮЗА.

VICTORY BANQUET and BALL У НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1936 РОКУ в ГОТЕЛІ McALPIN, Broadway at 34th St., NEW YORK

РОЗЧУЛЮЮЧА ЧЕСЬКА УВАЖЛИВІСТЬ ДО УКРАїнських СПРАВ

Від часу, як полсувалися польсько-чеські взаємовідносини, чехи присвячують дуже багато уваги українській справі.

В чеській пресі, і то навіть такий, що досі засадничо ворожо ставилася до українських змагань, можна тепер подібати статті, прихильні українству.

Дальше автор статті переходить коротко історію України, зазначаючи, що Москва в XVIII ст. змінила назву України на „Малорусь“.

Дальше займається автор положенням українців, що живуть у границях Польщі, та новою заграничною германо-фільською політикою Польщі, вказують на те, що німці за всяку ціну хотять дістатись до Чорного моря.

„Пражскі Обзор“ з 11. XI. м. р. займається справою українського шкільництва на З.У.З.

Можна дійсно розчулюватися тією уважливістю чеської політичної думки до української справи під цю пору, як би не те, що маємо деякі під-

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ. НЮ КЕСЛ, ПА. На інвалідів.

Зібрано в церкві на інвалідів \$2.26 і вислано до краю через Обеднання.

БРІДЖПОРТ, ПА. З панахиди на інвалідів.

В неділю, 1. грудня, відправив в укр. греко-кат. церкві о. Е. Бартіш панахиду по поляглих наших героях, виголосивши патріотичну проповідь на тему наших визвольних змагань та візавших вірних до жертв для наших інвалідів.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. На інвалідів.

На річних зборах тов. ім. Т. Шевченка, від. 73 У. Н. Союзу, ухвалено виасигнувати з каси \$10 на українських інвалідів, а \$6 зібрано між членами, теж на тусаму ціль.

УВАГА! УКРАїнці з міста ОЗЕРНА І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ЗАПРАШАЄМО ВАС ДОРОГІ РОДИМЦІ НА НАШ ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1936 РОКУ В VOLKS LYCEUM, 218-220 EAST 2nd STREET, NEW YORK CITY.

СПРАВОВЗДАННЯ НЮІОРСЬКОГО КОМІТЕТУ БУДОВИ У. Н. ДОМУ В ПОМОРЯНАХ, ГАЛИЧИНА.

Table with 2 columns: Item, Amount. Includes: Жертви зложені в голівці, Коляда, З мандоліни, З забави, З гонимців, Процент від грошей.

До краю вислано \$1,500.00 Оплата 15.25 Страта в Вебстер Гал 44.39

Від імені наших братів в Помор'ях всім, що причинились до нашого діла, складаємо найширшу подяку. Гр. Гуцало, П. Стасюк, М. Меркунь.

ПЕТРО МАРТИНЮК. На інвалідів.

Внеси його, подожжи Немов спить... „Іване!“ Мати просить. — Вставай си-ну!

ТА ІВАН НЕ ВСТАНЕ...

Заснув Іван на вік віки! Влаз за Україну. Стара мати гірко плаче: „Ой сину мій, сину!“

ДІВЧИНА: ЗНАЄТЕ, ПАНЕ, ЯК ВИ ТАК ПОГЛЯДАЄТЕ НА МЕНЕ, ТО Я НЕ ЗНАЮ, ЧИ ВИ ЗАЛЮБЛЕНІ, ЧИ МОЖЕ ВИ ЗІЛІ ЩОСЬ, З ЧОГО ВАМ РОБИТЬСЯ НЕДОБРЕ.

ДІВЧИНА: Знаєте, пане, як ви так поглядаєте на мене, то я не знаю, чи ви залюблені, чи може ви зліли щось, з чого вам робиться недобре.

Дмитро Захарчук. ДАР РІЗДВА 1919 РОКУ.

(Вінець на могилу мому братові Іванові, що згинув від лядської кулі коло Львова в січні 1919 року).

Світив місяць, ясні зорі В широкому полі; На рівнинах коло Львова Стрільць снів про долю.

Снів про долю стрілець Іван І згадав Словіту, Рідну стріку, стару неську... А місяць з блакити

Усміхався й клав проміння На чоло козаче. „Днес там вдома стара мати Днес за мною плаче,

„А я в полі на постою, Бо ворог чатує“. Так думає Іван собі, А ворог міркує...

Ой міркує! Щоб знав Іван, Щоби знала доля... Та в Івана ясна мрія: України воля,

Святий Вечір на свобідній, Вільній Україні: Там на столі горить свічка На пахучім сні.

Так думає стрілець Іван. Вітрець повіває, А там вдома стара неська Лист його читає.

І читає і думає: „Ой, сину мій, сину. Ой, щось мое серце чує Недобру гостину!“

Іван стоїть... Клятий ворог З ліса виглядає, Мірить просто він в Івана, А місяць ховаєсь,

Немов з жаху, за чорній, Бурливій хмарі. Ой козаче, ой стрільчику, Пропали всі чари!

Ворог мірить і стріляє... Як дуб повалився Стрільць Іван на білий сніг І кровю залився.

Сховавсь місяць геть за хмари, Вітер повіває; Стафа мати Івасика Вдома виглядає.

Вже святкують, колядують. Світла ликує: Різдво, вільна Україна, А мати сумує.

Зіхалися на подвіря Стрільці Січові, Несуть в хату Івасика, — В мамі серце мліє.

Внеси його, подожжи Немов спить... „Іване!“ Мати просить. — Вставай си-ну!

Та Іван не встане... Заснув Іван на вік віки! Влаз за Україну.

Стара мати гірко плаче: „Ой сину мій, сину!“

Спи Іване, спи мій Брате! Ти згинув за волю України і нас усіх. І я Бога молю,

Щоб кожний з нас мав те щастя:

За свій край умерти, Душу й тіло положити Україні в жертву.

Ой, село, село Звуками пллю В вечір тихий: Колядочками, Мов дзвіночками, Попід стріхи.

Золота чінка: На столі свічка Святвечірна. Золота казка: Любови ласка Непомірна.

Ой, село, село Піснями гуло, Гомоніло. Рано вставало, Разом почало

Спільне діло: Жінки в Союзі, Мов цвіт у лузі В літо гоже — Хлопці в Соколах, Пера при чолах, Ой, дай, Боже!

Ой, село, село В „Просвіті“ цвіло, Процвітало. Колядочками, Ластівочками Щебетало.

З кожної хатки Гомін колядки Цей єдиний: Ой, дай Боже, Що тільки гоже, Для України!

Дівчина: Знаєте, пане, як ви так поглядаєте на мене, то я не знаю, чи ви залюблені, чи може ви зліли щось, з чого вам робиться недобре.

PAIN-EXPELLER НА РЕВМАТИЧНІ БОЛІ жадайте славного в сні! ЯНОВОГО ПЕІН-ЕКСПЕЛЛЕРА На скорі у денку полешку RUB IT IN

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

УКР. КАТОЛ. ПАРОХІЯ в Міннеаполісе, Мін., приймає севчас дяко-учителя. Мусить бути залібний дрігмент хору, в молодій віці і підприємний. Робота, як в кожній парохії. Платня після умови. Зголошення слати: St. Constantine Ukr. Cath. Church, 312—6th Ave. N. E., Minneapolis, Min.

Dr. M. SMITH переїхав на 46 E. 7th STREET, NEW YORK між 2-ю і 3-ю Евеню, близько церкви св. Юра Phone: Drydock 4-2486. Урядові години від 12 до 2-го і від 6 до 8 вечір.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 8-2410. Урядові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАїнський ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2566 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

„Чарівниця! Ворожбитка!“ — кричали люди Канаану. „До озера з нею!“ Лейді Бет стояла здивована цєю наглою зміною їх наставлення до неї, яку їм подиктував Ніярх.

Очи Ніярха заблесли огидним триумфом. Накінець його остаточно перемога була запевнена. Його гострий голос кричав: „Я, Ніярх, найстарший священник Баала й пророк Іскандра, приказую вам завинуту цю дівчину в святу сітку й вкинути її в бездонне озеро!“

В розпучі дівчина пробувала відложити страшну смерть на пізніше й сказала тихцем: „Тепер на тебе справді впаде гнів Баала і його сина Іскандра! Незадовго до вас прийде Іскандер не як ваш освободитель, але як ваш страшний мучитель!“

На хвилю лейді Бет-думала, що її слова справді викликали бажане нею вражіння. Одначе Ніярх знайшов і на це скору відповідь. „Як ти справді виславнича Іскандра, то не потребуєш битися, бо його чародійна сила тебе спасе!“ Він обернувся до катів і сказав: „Накидайте на неї сітку!“